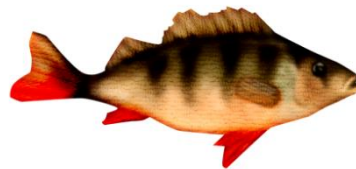

Rajupusu Leader ry

Kiehtovat kalavedet

**Itä-Suomen kalatalousryhmän
kehittämisstrategia 2014–2020**

Kalatalouden kehittäminen, kalastusmatkailun edistäminen ja vesistöjen käytön monipuolistaminen Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian ytimessä

Aktiivinen ja perinteikäs kalatalous on tärkeä osa itäsuomalaista identiteettiä ja elämäntapaa. Kaupallinen kalatalous on merkittävää alueella. Toiminta-alue on laaja, joskin luonnonolosuhteiltaan ja kalatalouden kannalta melko yhdenmukainen. Nelikenttäanalyysissä tulee hyvin esille, että vahvuudet, mahdollisuudet, heikkoudet ja uhat ovat samantyyppisiä koko alueella. Itä-Suomen kalatalousryhmän strategia ohjelmakaudella 2014–2020 jakautuu kolmeen pääteemaan: 1. verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous, 2. kalastusmatkailu ja 3. vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus.

Toiminta-alueen verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous kehittää kaupallisen kalatalouden osaamista ja tiedonsiirtoa. Nuoria aktivoidaan kalatalouden yritystoimintaan mm. mestari-kisälli-tyyppisten kokeilujen avulla. Nuorison aktivointi on tarpeen elinkeinon jatkuvuuden turvaamiseksi. Verkostoituneen ja monipuolisen kalatalouden kehittämiseen kohdistuu suuri osa Itä-Suomen kalatalousryhmän kautta myönnettävästä hanketuesta.

Kalastusmatkailussa strategia painottuu toimivien yhteistyöverkostojen luomiseen ja edistämiseen sekä kalastusmatkailutuotteiden standardoimiseen ja kehittämiseen. Markkinointia ja myyntijärjestelmiä on kehitettävä jatkuvasti, jotta asiakkaiden saavutettavuus paranee.

Strategian valmistelussa tulivat esiin vesistöjen tilan, hallinnon ja monipuolisen käytön kehittämistarpeet. Näillä tekijöillä on suuri merkitys kaupallisen kalatalouden kehittymiselle. Esimerkkinä vesistöjen monipuolisen käytön kehittämistarpeista ovat ulkoilu- ja virkistyskäytössä olevien vesistöreittien hyödyntäminen kalastusmatkailussa. Kalakantojen hoito, vesistöjen tila sekä lupakäytäntöjä kehittävät toimenpiteet ovat kalatalouden kannalta tärkeitä.

Strategian läpileikkaavana teemana on kansainvälisyys. Kansainvälisellä toiminnalla tavoitellaan paikallisille asukkaille ja yrittäjille hyötyä, mikä syntyy yritystoiminnan verkottumisen, uusien toimintamallien ja teknologian hyödyntämismahdollisuuksien kautta. Itä-Suomen kalatalousryhmä tavoittelee kansainvälisessä toiminnassa edelläkävijän ja verkostojen luojaan roolia.

Itä-Suomen kalatalousryhmä on aktiivinen, aikaansaava ja ahkera toimija, jonka verkot laskettiin menestyksekkäästi veteen jo edellisellä ohjelmakaudella. Toiminta nähdään alueella tarpeellisena, josta osoituksena tulevalle kaudelle jo valmisteilla olevat 18 hankeaihiota. Tällä ohjelmakaudella keskitytään nostamaan verkoista monipuolista saalista panostamalla entistä enemmän verkostoitumiseen. Kiehtovat kalavedet kutsuvat!

Sisällysluettelo

1. ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄ -----	4
1.1 Toiminta-alue ja väestömäärä -----	4
1.2 Kalatalouden mahdollisuudet toiminta-alueella -----	5
1.3 Toiminta-alueen kalastuselinkeinojen tilanne-----	5
1.4 Kalastusmuodot ja kalakannat-----	5
2. ANALYYSI ALUEEN KEHITTÄMISTARPEISTA JA -MAHDOLLISUUKSISTA -----	6
2.1 Ohjelmakausi 2007–2013: Mitä on saavutettu ja mitä opittu -----	6
2.2 Analyysi alueen kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista-----	7
3. STRATEGISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET -----	8
3.1 Verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous -----	9
3.1.1 Kalan käytön monipuolistaminen ja arvostuksen lisääminen -----	9
3.1.2 Osaamisen, tiedon ja tiedonsiirron lisääminen -----	10
3.1.3 Nuorten aktivointi-----	10
3.1.4 Kattava, toimiva ja läpinäkyvä kalaruokaketju-----	11
3.2 Kalastusmatkailu -----	11
3.2.1 Yhteistyöverkoston luominen -----	11
3.2.2 Tuotestandardien kehittäminen -----	12
3.2.3 Markkinoinnin kehittäminen -----	12
3.2.4 Myyntijärjestelmän kehittäminen -----	13
3.3 Vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus-----	13
3.3.1 Aktiivinen ja kehittävä omistajuus-----	14
3.3.2 Vesistöjen käytön monipuolistaminen-----	14
3.3.3 Vesialueiden ja kalakantojen hoitoon osallistaminen -----	15
3.4 Läpileikkaava teema: Kansainvälisyys -----	15
3.5 Hakemusten valmistelu ja päätöksenteko-----	15
3.6 Hankevalintakriteerit-----	16
3.7 Tavoitteet ja mittarit-----	16
4. TOIMINTASUUNNITELMA -----	17
4.1 Hallinto -----	17
4.2 Strategian seuranta ja arviointi -----	18
4.3 Viestintä-----	19
4.4 Rahoitus -----	19
5. ITÄ-SUOMEN KALATALOUSSTRATEGIAN 2014-2020 LAADINTAPROSESSI -----	20
6. TÄYDENTÄVYYS JA YHTEENSOVITUS MUIDEN OHJELMIEN KANSSA -----	20
LIITE 1: KALASTAJAMÄÄRÄT	
LIITE 2: ALUEEN MAAKUNNAT JA KUNNAT LEADER-RYHMITÄIN	
LIITE 3: KALANJALOSTAJAT JA VESIVILJELIJÄT JA AMMATTIKALASTUKSEN SAALISTIEDOT	
LIITE 4: MITTARIT	
LIITE 5: TOIMINTASÄÄNNÖT	
LIITE 6: VIESTINTÄ- JA AKTIVOINTISUUNNITELMA	
LIITE 7: KUNTIEN JA MAAKUNTALIITTOJEN RAHOITUSSITOUKSET	
LIITE 8: TÄYDENTÄVYYS JA YHTEENSOVITUS MUIDEN KEHITTÄMISOHJELMIEN KANSSA	

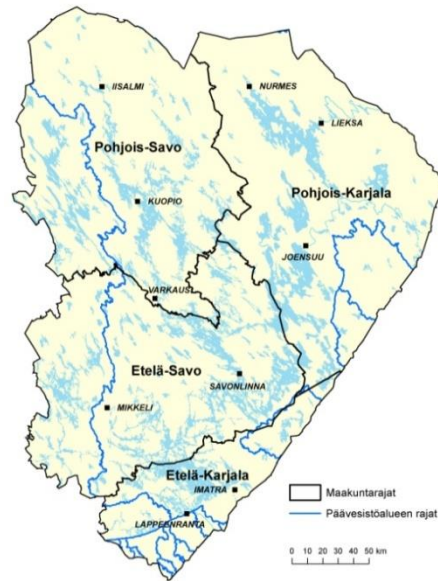
1. ITÄ-SUOMEN KALATALOUSRYHMÄ

1.1 Toiminta-alue ja väestömäärä

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alue kattaa neljä maakuntaa: Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan (kuva 1). Toiminta-alueen suurimpia järviä ovat Saimaa, Pielinen, Höytiäinen, Kallavesi ja Puula sekä Rautalammin reitin itäosan suurjärvet. Lisäksi alueeseen kuuluu lukuisa joukko pienempiä järviä ja muita vesistöalueita.

Ammattikalastusta harjoitetaan 37 toiminta-alueen kunnassa. Alueella on 120 ammattikalastajaa (ammattikalastaja on henkilö joka saa yli 30 % tuloistaan kalastuksesta). Edellisten lisäksi alueella on noin 490 muuta myyntiin kalastavaa henkilöä (*liite 1*).

Toiminta-alueen taustatietoja maakunnittain on koottu taulukkoon 1. Listaus alueen maakunnista ja kunnista Leader-ryhmittäin löytyy *liitteestä 2*.

Kuva 1: Toiminta-alueen maakunnat ja vesistöt

Maakunta	Asukkaita (hlöä)	Pinta-ala (km ²)	Vesistöala (km ²)	Rantaviiva (km)
Etelä-Savo	155 738	19 181	4 631	30 376
Pohjois-Savo	247 943	20 367	3 558	22 866
Pohjois-Karjala	165 866	21 585	3 803	52 953
Etelä-Karjala	132 899	7 236	1 610	8 282
Yhteensä	702 446	68 369	13 602	114 477

Taulukko 1. Taustatietoja Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueesta

Itä-Suomen kalatalousryhmän strategia kehittää sisävesialueen kalastusoloja, lisää järvikalastuksen mahdollisuuksia, edistää kalastusmatkailua ja vastaa alan globaaleihin haasteisiin.

Toiminta-alue muodostaa maantieteellisesti ja toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden, vaikka välimatkat ovat pitkät. Alueen kalastusolosuhteet ovat samankaltaiset, paikallisilla erityispiirteillä maustettuna. Ammattikalastus ja kalastusmatkailu ovat kehittyviä aloja. Alue on merkittävä kalantuotantoalue Järvi-Suomessa.

Tämän strategian tavoitteena on alan kehittäminen Leader-periaatteiden mukaisesti, paikallislähtöisesti. Tavoitteena on parantaa kalatalouselinkeinon kestävyyttä, vetovoimaisuutta ja kannattavuutta.

Ammattikalastusta uhkaa yrittäjien ikääntyminen. Uusien yrittäjien ja toiminnan jatkajien löytyminen on vaikeaa. Yritykset ovat pieniä ja yrittäminen on usein sivutoimista. Ammattikalastus perustuu masakalastukseen, mutta saalismäärät ovat pienet. Vähäiset saaliit vaikeuttavat jalostustoiminnan kehittämistä ja uuden teknologian käyttöönottoa.

Etelä-Savon alueella ja osassa Etelä-Karjalaa ammattikalastuksen lupien saanti on vaikeutunut entisestään. Osakaskunnat ovat kieltäneet troolauksen tai estäneet lupien saannin valtion osuuksien perusteella käynnistämällä sääntömuutokset. Tällä menettelyllä troolausalue on viime vuosien aikana supistunut yli 20 000 hehtaaria. Alue on todella merkittävä, sillä troolauskieltoja ovat tehneet suuret osakaskunnat.

1.2 Kalatalouden mahdollisuudet toiminta-alueella

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen vesialueet kattavat Vuoksen vesistöalueen Suomen puoleisen osan kokonaisuudessaan ja Kymijoen vesistöalueesta Rautalammin ja Mäntyharjun reitit lähes kokonaan. Vesialuetta on yhteensä noin 13 600 neliökilometriä. Toiminta-alueen reittivedet ovat laadultaan hyviä tai erinomaisia. Teollisuuden jätevedet vaikuttavat veden laatuun Etelä-Saimaalla, Varkauden alapuolella ja Kuopion seudulla. Asutusjätevesien rehevöittävää vaikutusta on havaittavissa suurimpien asutuskeskusten läheisyydessä. Kalankasvatuksella on paikallisesti rehevöittävää vaikutusta. Kaivosteollisuuden vaikutukset eivät suuremmissa määrin näy alueella.

Vuoksen vesistöalueen latvaosat, Joensuu–Kuopio -linjan pohjoispuolella ovat humusväritteisiä (lukuun ottamatta Höytiäistä) ja vedet kirkastuvat reittejä etelään tullessa. Pienvesien tila ei ole yhtä hyvä kuin reittivesien, mutta alueella on runsaasti ammattimaisesti hyödynnettäviä, alaltaan muutamman tuhannen hehtaarin järviä (esim. Kuolimo, Korpijärvi, Kolkonjärvi, Sysmä, Syvänsi, Onkamo). Turvevaltaisilla vesistöjen latvaosien alueilla kalojen elohopeapitoisuus rajoittaa paikoin petokalojen käyttökelpoisuutta. Tämä ilmenee mm. Koitajoen vesistöalueella sekä Juvan, Haukivuoren ja Virtasalmen vesillä.

Toiminta-alueelle on laadittu ammattikalastuksen vesienkäyttösuunnitelma sekä vesiviljelyn sijainninohjaussuunnitelma. Suunnitelmia varten on koottu taustatietoa vesistöolosuhteista, kalastusalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmista sekä tuotanto- ja ympäristöluvista. Tavoitteena on parantaa ammattikalastuksen ja vesiviljelyn toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Moniarvoinen sijainninohjaus edistää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä elinkeinon kehittämistä.

1.3 Toiminta-alueen kalastuselinkeinojen tilanne

Alueella on 120 ammattikalastajaa ja heidän lisäksi noin 490 muuta myyntiin kalastavaa henkilöä. Yritystoiminta tapahtuu pienissä 1-3 hengen yksiköissä. Kalatalous työllistää kalastajien lisäksi yli 300 työntekijää jatkojalostustoiminnassa. Alan työllistyvyys on paikallisesti merkittävä.

Itä-Suomen kalatalousryhmän alueella on 19 läpivirtausmenetelmällä toimivaa kalanviljelylaitosta ja seitsemän poikaslaitosta, joiden tuotantomäärä jää alle 7 500 kg/vuosi. Alueella on kuusi kierto-vesiviljelylaitosta. Lisäksi alueella on suuri määrä hautomo- tai poikastuotantoon keskittyneitä laitoksia, luonnonravintolammikoita, mädin hautomoja ja starttilaitoksia sekä ongintalammikoita.

Toimialueelle on noin 50 kalanjalostusyrittäystä ja vesiviljely-yrittäjiä yli 100 (liite 3). Ammattikalastajista suurin osa toimittaa kalat jalostukseen ja kauppaan käsittelemättöminä. Useimmat jalostajat myyvät tuotteensa itse. Sisävesikalastajien tuotteita on kaikkien kaupparyhmittymien valikoimissa.

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä on valmistellut ehdotuksen kansalliseksi rapustrategiaksi vuoteen 2022. Strategian uudistus on ollut tarpeen raputalouden toimintaympäristön merkittävien muutosten vuoksi.

Maahamme kotiutettu täplärapu on menestynyt toistaiseksi toiminta-alueemme vesistöissä ja sen saalis on jo nyt moninkertainen alkuperäisen jokiravun saaliiseen verrattuna. Täpläravun rapurutto tekee tuhojaan eteläisellä Saimaalla, joten raputilanne voi muuttua. Alueemme luonnonsuhteet mahdollistavat jokiravun säilyttämisen ja hyödyntämisen sekä täpläraputuotannon kasvattamisen hallitulla tavalla. Raputalouden merkitys ja arvo Suomen sisävesien kalataloudessa on suuri ja se tarjoaa tulevaisuudessa uusia mahdollisuuksia yritystoiminnalle. Matkailussa rapusaaliiden kasvu voidaan hyödyntää nykyistä tehokkaammin.

1.4 Kalastusmuodot ja kalakannat

Alueen ammattikalastus perustuu muikun trooli- ja nuottapyyntiin avovesikaudella. Talvinuottausta rajoittavat paikoin reittivesien virtaisuus sekä kalojen heikko parveutuminen. Monilla vesillä on vielä vireää talvikalastusta. Rysäpyynti kustannustehokkaana pyyntimuotona on kehittynyt alueella suosittuisesti. Rysäpyynti soveltuu suomukalan pyyntiin, mutta muikkuakin pyydetään rysillä. Etelä-Savossa kehitetään saimaannorpan esiintymisalueella norpille turvallista rysäpyyntiä verkkokalastuksen korvikkeeksi. Luonnonsuojelualueet ja niiden rajoitukset on otettava huomioon ammattikalastuksessa.

Suomukalan verkkopyynti on taantuva kalastusmuoto. Saimaannorpan suojelu estää verkkokalastuksen paikoin totaalisesti. Verkkopyynti on edelleen merkittävä kalastusmuoto kuhan ja ahvenen pyynnissä Höytiäisellä, pohjoisella Haukivedellä, Kyyvedellä, Puruvedellä, Kallavedellä, Juurusvedellä, Nilakalla sekä Koitereella. Ahventa pyydetään paikoin katiskoilla ammattimaisesti ja pilkkikilpailujenkin saaliit hyödynnetään jalostuksessa.

Itä-Suomen kalatalousryhmän alueella pyydettiin koko Suomen muikkusaaliista (2 452 000 kg) yli kaksi kolmasosaa (1 742 000 kg / 71 %) vuonna 2010. *Liitteenä 3* on ammattikalastuksen saalistiedot 2010 (RKTL). Kesällä 2013 alueella tehtiin kestävän kalastuksen MSC-standardin mukainen esiarviointi. Arviointiryhmä totesi, että Saimaan muikun trooli- ja nuottapyyntiä harjoitetaan todennäköisesti MSC:n kestävän kalastuksen periaatteiden ja kriteerien mukaisesti ja suositteli laajempaa arviointia. Puruveden muikulle myönnettiin vuonna 2013 EU:n alkuperäsuoja SMM (suojattu maantieteellinen merkintä).

Kalanjalostus on kehittynyt toiminta-alueella voimakkaasti EU:n rakennerahastokausien aikana. Jalostuksen pullonkaulana on tällä hetkellä kalan tasainen saatavuus ja suomukalan puute.

Katkeamattoman kylmäketjun varmistamiseksi kunnat ja ELY-keskukset ovat rahoittaneet jääasemia ja kalastajat osaavat kalojen jäättämisen. Kylmäketjut ovat kunnossa. Lappeenrantaan, Vesannolle ja Kerimäelle valmistuneet ”kalatalot” irtopakastuslinjoineen turvaavat kalan tasaisen saannin jalostukseen ja kuluttajille. Laitokset mahdollistavat kalastuksen keskittämisen tuottavimpiin ajankohtiin. Samalla voidaan tasoittaa muikun ylitarjontahuippuja.

Ammattikalastuksen jatkuvuuden turvaamiseksi kalastuslupien saatavuus on turvattava. Tavoitteena tulee olla esim. maakunnallinen ammattikalastuslupa. Aktiiviset kalastusyhteisöt ovat tässä asiassa tärkeitä toimijoita. Kalatalousryhmä puolueettomana osapuolena on sopiva taho välittämään tietoa vesialueiden omistajille.

Alueella on vahva ja monipuolinen kalastusta kestävä kalakanta. Kalastusympäristöä monimutkaistavat alueella esiintyvät uhanalaiset lohikalat, järvilohi, saimaannieriä, Vuoksen vesistön järvitaimen ja harjuskannat. Uhanalaisten kalakantojen hoitamiseksi verkkokalastusta on säädeltävä. Kalavesien hoidossa on siirryttävä istutusvaltaisesta toimintamallista vesistöissä ja valuma-alueilla tapahtuviin hoitotoimiin, mm. hoitokalastukseen. Tähän on olemassa jo ammattitaitoa. Tarvitaan valistustyötä osakaskuntien ja kalastajien asennemuokkaukseen kalastorakenteen pitämiseksi kestäväällä pohjalla. Kalanjalostusinfra ja -tekniikan lisääntyessä siirrytään hoitokalastuksesta hoitavaan ammattikalastukseen. Jalostus lisääntyy ja kohdistuu useampiin kalalajeihin. Bioenergielaitosten kehittyminen tarjoaa tulevaisuudessa parannusta hoitokalastussaaaliiden hyödyntämisessä.

2. ANALYYSI ALUEEN KEHITTÄMISTARPEISTA JA –MAHDOLLISUUKSISTA

2.1 Ohjelmakausi 2007–2013: Mitä on saavutettu ja mitä opittu

Itä-Suomen kalatalousryhmä on vuosien 2007–2014 aikana työstänyt noin 150 erilaista hanke-aihiota, joista parhaat hankkeet on rahoitettu. Vuoden 2014 loppuun mennessä rahoituspäätöksen oli saanut 53 hanketta.

Toiminnan ajan on järjestetty alueellisia tiedotustilaisuuksia ja seminaareja sekä osallistuttu sidosryhmien tilaisuuksiin, joissa kalatalousryhmän toimintaa on esitelty. Alueen Leader-ryhmät ovat tiedottaneet sidosryhmilleen kalatalousryhmän rahoitusmahdollisuuksista.

Ohjelmakauden hankkeet olivat alkuvaiheessa suurelta osin esiselvityksiä. Esiselvityshankkeissa karotettiin mm. olemassa olevaa infrastruktuuria sekä edellytyksiä kehittämiseksi, tehtiin selvitys Venäjän ja Baltian kalastusmatkailumarkkinoista. Esiselvitysten pohjalta on syntynyt toimenpideehdotuksia myös muualta rahoitettaville, laajemmille kehittämishankkeille sekä investoinneille. Hyvänä esimerkkinä on Savonlinnan seudun ammattikalastuksen toimintaedellytysten selvityshanke, jonka pohjalta rakennettiin kalalogistiikkakeskus ”kalatalo” palvelemaan keskisen Saimaan ammattikalastusta. Investoinnin kokonaisarvo on noin 2,8 milj. euroa. Kolmannesta toimintavuodesta alkaen painotettiin yritys- ja yritysryhmähankkeita enemmän. Itä-Suomen kalatalousryhmä on ollut vahvasti mukana kestävän kalastuksen pyydysten kehittämishankkeissa. Hankkeisiin on saatu rahoitusta Euroo-

pan kalatalousrahastosta noin 400 000 euroa. Muita kalastusmatkailun investointihankkeita ohjattiin muihin rahastoihin 15 kpl.

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminnan ja rahoitettujen hankkeiden myötä on opittu tekemään yhteistyötä alan toimijoiden kesken sekä ammattikalastuksessa että kalastusmatkailussa. Alan näkyvyys on lisääntynyt ja imago parantunut. Tietoisuus kalataloudesta ja sen kehittämistarpeista on lisääntynyt myös perinteisten maaseutukehittäjien parissa.

2.2 Analyysi alueen kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> • Runsaasti hyvälaatuisia vesistöjä ja kalastusta kestävä monipuoliset kalavarat • Alueella vahva ammatti- ja vapaa-ajankalastusperinne ja taito kalastaa • Logistiset olosuhteet hyvät • Toimivat kylmäketjut • Alueen jalostustoiminta monipuolista • Alueella on alan koulutusta • Vahvat valkolihaisten kalojen kannat • Itärajan ja Pietarin läheisyys 	<ul style="list-style-type: none"> • Pula nuorista kalastajista • Kalastusluvut lyhytaikaisia ja saatavuus epävarmaa • Kalastusalueet pieniä • Kalakantojen vaihtelut • Suojelutoimien aiheuttamat kalastusrajoitukset • Kalakaupan rakenne • Liiketoimintaosaaminen puutteellista • Alan sisäinen hajanaisuus syö uskottavuutta • Suurten matkailukeskusten puute • Pienet yrityskoot • Puutteet yhteistoiminnassa
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> • Kalaruogan imagon parantuminen ja kotimaisen kalan kysynnän kasvu (terveellisyys, lähi- ja luomuruoka) • Muikun käytön monipuolistaminen ja sesonkien leikkaaminen • Kestävän pyyntitekniikan kehittyminen • Hiljaisen tiedon, kaluston ja kalastusoikeuksien siirto eläköityviltä kalastajilta uusille sukupolville • Hoitokalastussaaliiden jalostus ihmisravinnoksi (laatuseuranta) • Norpansuojelu parantaa kalakantojen rakennetta (2,5 kk rauhoitusaika) • Kalastusmatkailu • Verkostoituminen ja yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> • Ympäristöongelmat (ilmastomuutos, ympäristömyrkyt, rehevöityminen) • Luonnonsuojelun aiheuttamat kalastusrajoitukset • Kalastajien ikärakenne • Osaamisen katoaminen alueelta • Kalastuslupatilanteeseen ei saada muutoksia • Elintarvikeketjussa ei tilaa/arvostusta sisävesikalalle • Tukiorganisaatiot (neuvonta, hallinto, kehittäjät) ajetaan alas • Yhteistoimintaan ei halukkuutta • Venäläisten matkustajamäärien väheneminen

Yllä olevassa SWOT-analyysissä on kuvattu alueen nykytila. Nelikenttäanalyysistä on poimittu tärkeimmät asiat, joihin tällä kehittämisohjelmalla voidaan luontevasti vaikuttaa, ja jotka ovat yhteydessä toisiinsa.

Vahvuudet

Vahva ammatti- ja vapaa-ajankalastuskulttuuri: Vahvistetaan kalastuskulttuuria panostamalla yrittäjyyskasvatukseen, sujuviin sukupolvenvaihdoksiin, uusien yhteistyökumppaneiden aktivoimisella (esim. kyläyhdistykset) kalastustoimintaan ja vesien hoitoon sekä viestitään aktiivisesti alueen vahvasta kalastuskulttuurista ja osaamisesta.

Runsaasti hyvälaatuisia vesistöjä ja kalastusta kestävä kalavarat: Huomioidaan kalakantojen vaihtelut, edistetään kestävä kalastusta, kehitetään saalistilastointia ja tarvittaessa kiintiöjärjestelmiä. Kalavesille pääsyn helpottamiseksi lisätään yleistä tietoisuutta kalavaroista ja kalastuksen vaikutuksesta vesien hyvän tilan ylläpitämiseen.

Alueen jalostustoiminta monipuolista: Varmistetaan alueen jalostustoiminnan jatkuva kehittyminen, luodaan kansainvälisiä verkostoja ja suhteita ja tehdään yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Kalatalouskoulutus alueella: Läheinen yhteistyö Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston (SAMI) kanssa takaa kalatalouden ammattiin valmistavaan koulutukseen opiskelijoita nuorista, aikuisista ja maahanmuuttajista.

Mahdollisuudet

Kalaruoan imagon parantaminen: Jatketaan työtä asenteiden muuttamiseksi. Edistetään kalaruoan monipuolista markkinointia ja avointa kommunikointia.

Hoitokalastussaaliiden monipuolisempi käyttö: Edistetään kalatalouden parissa toimivien tahojen yhteistyötä, niin että hoitokalastussaaliit saadaan esikäsiteltyä jalostusyriyksille käyttökelpoiseen muotoon. Selvitetään ja kokeillaan onko hoitokalastussaaliin hyödyntäminen bioenergialaitoksen polttoaineena kannattavaa.

Muikun käytön monipuolistaminen ja sesonkien leikkaaminen: Tuetaan muikun käytön monipuolistamistoimia, esim. pakastemuikun menekinedistämistoimia. Edesautetaan koko toimijaketjun (kalastajat, jalostajat ja kauppa) yhteistoimintaa ja sen sujuvuutta. Kannustetaan toimijoita etsimään uusia verkostokumppaneita.

Kalastusmatkailu: Verkostoituminen ja uusien suhteiden luominen parantaa kalastusmatkailun menestystä. Verkostoon on saatava mukaan kalastajien lisäksi majoitus- ja ohjelmapalveluja tarjoavat yritykset.

Heikkoudet

Pula nuorista kalastajista: Pyritään vaikuttamaan yrittäjäyyskasvatuksella, kalastusammattien esitellyllä, läheisellä yhteistyöllä alan oppilaitosten kanssa sekä asenteiden muokkauksella.

Puutteellinen liiketoimintaosaaminen: Lisätään yrittäjien liiketoimintaosaamista yhteistyössä uusyrityskeskusten, seudullisten kehittämissyhtiöiden, ELY-keskusten ja oppilaitosten kanssa.

Suurten matkailukeskusten puute: Pyritään paikkaamaan paikallisesti toimivien yritysten verkostoitumisella, ammattimaisella tuotteistuksella ja yhteismarkkinoinnilla.

Alan sisäinen hajanaisuus: Rohkaistaan alan toimijoita yhteistyöhön ja järjestetään heille yhteistä ymmärrystä lisääviä keskustelutilaisuuksia. Asenteisiin pyritään vaikuttamaan tuomalla esiin tosiasioita luulopuheiden sijaan.

Uhat

Lyhytaikaiset kalastusluvut: Pyritään vaikuttamaan yhteislupa-alueiden saamiseen viestinnällä ja yhteistoiminnalla kalastusalueiden kanssa.

Luonnonsuojelun aiheuttamat kalastusrajoitukset: Lisätään vuorovaikutusta luonnonsuojelujärjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Avoin keskustelu ja kaikkien näkemysten esille tuominen vähentää vastakkainasettelua ja lisää yhteistä ymmärrystä.

Venäläisten matkustajamäärien väheneminen: Luodaan kansainvälisiä suhteita ja verkostoja myös muun Euroopan suuntaan tasoittamaan venäläismatkustajien määrän vähenemistä.

Osaamisen katoaminen alueelta: Varaudutaan ja estetään yhteistoiminnalla oppilaitosten kanssa sekä mahdollistamalla uusien kalastajien löytäminen uudenlaisten toimintamallien (esim. alueellinen mestari-kisälli -malli) avulla.

3. STRATEGISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Visiomme vuoteen 2020:

”Itä-Suomen alueella on osaava kaupallisten kalastajien ja kalastusmatkailuyrittäjien verkosto, joka tekee kiinteää yhteistyötä alan tutkimus- ja kehittämislaitosten kanssa, hyödyntää uusinta tutkimustietoa ja pyydystekniikkaa, käyttää järviä kestävästi, tuottaa nykyistä enemmän järvikalaa ja rapuja kalaruokaketjuun sekä järjestää laadukkaita kalastusmatkailupalveluita.”

Itä-Suomen kalatalousstrategia on laadittu analysoimalla alueen kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia. Lisäksi valmistelussa otettiin huomioon Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman valmistelu sekä kalatalouden kehittämistä ohjaavat säädökset.

Strategian pääteemat

- Verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous
- Kalastusmatkailu
- Vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus

Läpileikkaava teema

- Kansainvälisyys

Kaikissa pääteemoissa Itä-Suomen kalatalousryhmän rooli on aktiivinen, toimenpiteitä käynnistävä ja innovaatioita tukeva. Erityisesti teemassa ”vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus” kalatalousryhmä aktivoi toimenpiteitä, joita voidaan toteuttaa paikallisten Leader-ryhmien kautta. Kalastusmatkailuun liittyviä kehittämis- ja investointihankkeita ohjataan myös muihin rahoituslähteisiin.

3.1 Verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous

Itä-Suomen järviolueella kalastus on historiallisesti ollut merkittävä osa toimeentuloa. Kuluneiden sadan vuoden aikana kalataloudesta on tullut harvojen elinkeino ja laajan väestöosan virkistäytymismuoto. Järvikala ja siitä jalostetut tuotteet ovat terveellisiä ja herkullisia elintarvikkeita, joiden käyttöä voidaan edelleen tehostaa ja lisätä. Kalan käytön lisääminen tapahtuu kalastusta ja kalatalousketjua kehittämällä sekä monipuolistamalla kalan käyttöä raaka-aineena.

Kalatalouden perustan muodostaa elinvoimainen, toimintaansa kehittävä kaupallinen kalatalousketju. Toiminnan kehittämiseksi toimijoiden verkostoituminen on välttämätöntä. Kalatalouden elinvoimaisuus edellyttää, että elinkeino kiinnostaa elämänuraansa suunnittelevia nuoria.

Kalaruokaketjun toiminta on rakennettava asiakkaiden tarpeista. Tällä tavoin voidaan lisätä kalaruuan käyttöä jokapäiväisenä elintarvikkeenä, kehittää monipuolista tuotetarjontaa ja raaka-aineiden käyttöä. Tarjonnan on kyettävä vastaamaan myös erikoisruokien kysyntään sekä vaihtelevaan kysyntään vo-lyymiin.

3.1.1 Kalan käytön monipuolistaminen ja arvostuksen lisääminen

Kalalla on vahva terveellisen ja herkullisen elintarvikkeen imago, joten sen käytön lisäämisen peruste- lu pitäisi olla helppoa. Muikun ohella muiden kalalajien, kuha, hauki, ahven, lahna, jne., kaupallisen käytön monipuolistaminen osaksi kalaruokaketjua vahvistaa kalan asemaa jokapäiväisessä elintarvi- kekäytössä. Kalan lähiruokaimagoa voidaan vahvistaa parantamalla tuotantoketjun jäljitettävyyttä ja läpinäkyvyyttä.

Hoitokalastussaaliin hyödyntäminen elintarvikekäytössä avaisi uusia mahdollisuuksia kalan käytölle lähiruokamarkkinoilla. Näillä markkinoilla voidaan hyödyntää osa-aikaisten ja aktiivisten vapaa-ajan kalastajien tuottamaa saalista.

Tavoitteet:

- Kalaa hyödynnetään raaka-aineena aiempaa monipuolisemmin ja muikun ohella ns. suomukalasta (kuha, hauki, ahven ja lahna) tulee kaupallisesti merkittävä tuote
- Hoitokalastussaaliit käytetään elintarvikeketjun raaka-aineena
- Kalaruoalla on aiempaa vahvempi terveellisen ja herkullisen ruoan imago

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- monipuolistetaan kalan elintarvikekäyttöä ("tuotekehityshankkeet")
- parannetaan suomukalan hyödyntämismahdollisuuksia
- kokeillaan ja kehitetään uusia jakelukanavia
- kokeillaan ja kehitetään uusia tapoja hoitokalastussaaliin hyödyntämiseen
- edistetään kalan imagoa jokapäiväisenä elintarvikkeena

3.1.2 Osaamisen, tiedon ja tiedonsiirron lisääminen

Uusien toimijoiden löytyminen alalle ja nuorten aktivointi perustuu osaamisen ja tiedon tehokkaaseen siirtämiseen. Siirtoa voidaan toteuttaa yhteistyössä alan oppilaitosten kanssa. Tutkimus- ja oppilaitosten tietotaito yhdistetään käytännön toimintaan ja vastavuoroisesti kala-ammattilaisten osaaminen hyödynnetään tutkimus- ja kehitystoiminnassa. Menettely luo alueelle vahvan osaajaverkon, jossa osapuolet täydentävät ja tukevat toinen toistaan. Tutkimus- ja kehittämistiedon siirtäminen voi liittyä pyydystekniikkaan, logistiikan parantamiseen, saaliin käsittelyyn sekä kalakantojen seurantaan.

Kalaruokaketjun toimijoiden liiketoimintaosaamisen kehittäminen vahvistaa toimijoiden edellytyksiä hyödyntää järviä tehokkaasti, mutta samalla myös ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi.

Tavoitteet:

- Itä-Suomen järvillä toimii osaava kaupallisten kalastajien ammattikunta, joka hyödyntää järviä tehokkaasti ja ekologisesti sekä sosiaalisesti kestävästi
- Itä-Suomen kalatalousketju toimii kiinteässä yhteistyössä toimialan tutkimus-, opetus- ja kehittämislaitosten kanssa hyödyntäen tutkimustietoa, kokeillen ja soveltaen uusinta pyydystekniikkaa

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- vahvistetaan kalatalousketjun toimijoiden liiketoimintaosaamista
- hyödynnetään uusia kalastusmenetelmiä
- kokeillaan ja hyödynnetään uusia logistisia ratkaisuja
- kokeillaan ja sovelletaan uutta kalankäsittelyteknologiaa
- kokeillaan ja kehitetään uusia pyydystekniikoita
- kehitetään kalakantojen seurantajärjestelmiä

3.1.3 Nuorten aktivointi

AmmatINVALINTAA harkitseva nuoria aktivoidaan alalle välittämällä oikeaa ja ajanmukaista tietoa kalastuksesta elinkeinona ja ammattina. Itä-Suomen kalatalousryhmän tavoitteena on helpottaa yrittäjäksi ryhtymistä. Yksi tapa madaltaa kynnystä yrittäjyyden alkupolulla on toteuttaa "mestari-kisälli" -tyyppisiä toimintamalleja, jossa käytännönläheisyys ruokkii nuoren intoa opiskella kalatalouden ammattilaiseksi. Läheinen yhteistyö Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston (SAMI) kalatalouskoulutuksen kanssa on avainasemassa. SAMI käynnistää tammikuussa 2015 maahanmuuttajille kohdennetun kalalan koulutuksen. Sosiaalisen median viestintäkanavien aktiivinen käyttö (esim. Facebook) on tärkeää nuorten tavoitettavuudessa.

Tavoitteet:

- Kalatalouden ammattien kiinnostavuuden lisääminen

- Nuorten kiinnostuksen lisääminen alan ammattikoulutukseen ja toimialan sisällä tapahtuvaan monimuotoiseen opetukseen, jotka luovat nuorille kiinnostavan tien ammattiin ja/tai yrittäjäksi kalatalousketjuun

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- käynnistetään ”mestari-kisälli” –tyyppisiä kokeiluja
- toimialan oppilaitokset ja ammattilaiset tekevät yhteistyötä
- vahvistetaan kalatalouden imagoa nuorten keskuudessa
- sovelletaan uusia oppimismenetelmiä

3.1.4 Kattava, toimiva ja läpinäkyvä kalaruokaketju

Kaupallisen kalatalouden kehittymisen edellytyksenä on kattava, tehokas, kuluttajan toiveiden ja tarpeiden mukaisesti toimiva kalaruokaketju. Ruokaketjun kaikkien osapuolien toimivuus on varmistettava. Kalasaaliin monipuolinen hyödyntäminen vaatii lisäksi erialaisia toimintamalleja erikoistuotteiden ja massaraaka-aineen hyödyntämiseksi.

Uudistuvilla ruokamarkkinoilla menestyminen edellyttää helposti muunneltavissa olevien ruokakonseptien luomista. Ruoan tulee vastata sille asetettuja odotuksia. Toiminnan laajentuminen ei edellytä massatuotantoa, vaan kysyntä voidaan tyydyttää pienten tuottajien verkottumisella ja yhteistyöllä. Olennaista on konseptointi ja sen testaus, liiketilojen saanti parhailta paikoilta, henkilöstön rekrytointi ja koulutus. Tuottajalähtöisyydestä on siirryttävä asiakaslähtöisyyteen. Tuottajien, tukun sekä kaupan ja ravintoloiden on yhdessä nostettava asiakas toimintansa keskiöön ja tarjottava heidän haluamiaan tuotteita.

Toimenpiteillä voidaan edistää kalaruokaketjun toimintaa järvestä kuluttaja-annoksiin, ruokaketju-konsepteja ja elintarvikkeiden valmistamista kalaraaka-aineista. Toimenpiteet voivat liittyä toimijoiden välisen yhteistyön lisäämiseen ja logististen ratkaisujen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- Kalastajat sekä uutta teknologiaa hyödyntävät vesiviljelylaitokset tuottavat kalaa ja rapua hyvin toimivaan kalaruokaketjuun, joka hyödyntää järvikalaa laaja-alaisesti ja monipuolisesti

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- turvataan saaliin katkeamaton kylmäketju ja tehostetaan kalan käsittelyä
- kehitetään logistiikkaa
- vahvistetaan kalan lähiruokastatusta
- kehitetään kalan elintarvikekäyttöä helpottavaa teknologiaa

3.2 Kalastusmatkailu

Itä-Suomen vesistöt ja kalakannat tarjoavat hyvät mahdollisuudet laadukkaiden kalastusmatkailutuotteiden tarjontaan. Erityisesti pääkohdealueilla Venäjällä ja saksankielisessä Euroopassa kysytyimpien kalastusmuotojen ja kiinnostavimpien järvikalalajien (hauki, kuha, ahven) kannat tarjoaa hyvät puitteet laadukkaalle tuotannolle. Tavoitteena on luoda alueelle korkeatasoisia kalastusmatkailupalveluja tarjoava yritysverkosto, joka hyödyntää paikallista tapahtuma- ja palvelutarjontaa.

Suomen matkailustrategiassa vuoteen 2020 (KTM 2006) on nostettu yhdeksi painopistealueeksi teemapohjaisten tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Päämääränä on, että matkailualan kasvu ja elin-kelpoisuus perustuu tulevaisuudessa kestäväällä tavalla hyödynnettyihin luonnon ja kansallisen kulttuurin vetovoimatekijöihin.

3.2.1 Yhteistyöverkoston luominen

Itäisen Suomen kalastusmatkailupalvelujen tarjonta on hajanaista ja laatu epätasaista. Yhteisiä laatu-kriteereitä ei ole käytössä ja kalastusmatkailutuotteiden näkyvyys kansainvälisissä myyntikanavissa

on heikko. Alueen kalastusmatkailupalveluita puuttuu tunnistettava imago ja uskottava tarjonta. Yhteistyöverkoston ja tuotestandardien luominen ovat avainasemassa.

Itä-Suomen vesien kalakannat tarjoavat hyvät edellytykset kalastusmatkailulle. Hauki-, ahven- ja särkikalakannat ovat elinvoimaisia ja kuhakannat ovat alueen pohjoisosan vesissä runsaat. Edellä mainitut lajit, hauki erityisesti, ovat kansainvälisesti kysytyjä. Järvilohen ja taimenen kannat eivät nykyisellään luo kestäviä puitteita opastettujen kalastusmatkailupalveluiden tuottamiselle. Nämä lajit houkuttelevat alueelle omatoimisia, kotimaisia matkailijoita.

Vaikka toiminta-alueen hauki- ja kuhakannat ovat runsaat, suuret yksilöt ovat vähissä. Suuret kalayksilöt ovat tärkeä vetovoima- ja kilpailutekijä. Elinkeinon ja resurssien kestävä käytön turvaamiseksi kalastusmatkailussa on panostettava kalastuksen valikoivuuteen.

Tavoitteet:

- Itä-Suomen alueen kalastusmatkailuyritykset ovat monipuolisesti verkostoituneet sekä toisiinsa että muihin matkailutoimijoihin erityisesti toiminta-alueellaan, mutta myös sen ulkopuolella
- Toimiva verkostoyhteistyö luo uusia toimintamahdollisuuksia kalatalouden elinkeinonharjoittajille

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- synnytetään yritysryhmiä
- kehitetään uusia toimintamalleja ja ”verkostotuotteita”
- otetaan verkostojen sisäisistä ja ulkoisista toimintamalleista oppia (benchmarkkaus)
- saatetaan verkoston toimijoita yhteen

3.2.2 Tuotestandardien kehittäminen

Yhteistyön tiivistäminen luo edellytykset tuotestandardien kehittämiseksi kattaen koko kalastusmatkailuketjun. Itä-Suomen kalastusmatkailuyrittäjien moninaisten ja hajalaatuisten tuotteiden ketjuttamista ja yhtenäistämistä tarvitaan kalastusmatkailun profiilin nostamisessa ammattimaisemmalle tasolle. Standardoidut tuotteet viestivät asiakkaille laadukkaista sekä vesistöjen ja kalakantojen kestävä käyttöön perustuvista palveluista ja niitä on helppo markkinoida.

Tavoitteet:

- Itä-Suomen alueen kalastusmatkailun kärkituotteet ovat yhtenäisten tuotestandardien piirissä
- Tuotestandardit takaavat tarjottavien tuotteiden laadun ja tuotteissa on huomioitu vesistöjen ja kalakantojen kestävä käyttö

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- tuetaan tuotestandardien kehittämistä ja käyttöönottoa
- tuetaan laatujärjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa
- edistetään koko matkailuketjun kattavaa laatu- ja tuotekehitystä
- harjoitetaan tuotehautomotoimintaa
- hyödynnetään matkailutuotteiden suunnittelussa ja toteutuksessa sijainninhjausjärjestelmää

3.2.3 Markkinoinnin kehittäminen

Itä-Suomen kalatalousryhmän laaja toiminta-alue (kattaen koko Vuoksen vesistön) mahdollistaa yhtenäisten kehittämislinjojen toteuttamisen koko alueella. Kalastusmatkailuliiketoiminnan kehittyminen vaatii yrittäjiltä kielitaitoa ja ammattimaisempaa otetta markkinointiin. Yrittäjien täytyy kehittää liiketoimintansa ja monipuolistaa ammatillista osaamistaan. Laaja yhteistyö elinkeinokalastuksen, kalastusmatkailun ja muun matkailusektorin kesken on tärkeää. Puhtaista vesistä pyydettyjen kalojen tarjoaminen matkailijoille on arvokas imagotekijä.

Tavoitteet:

- Itä-Suomi tunnetaan kotimaassa ja ulkomaisilla päämarkkina-alueilla kalastusmatkailualueena, jossa tarjotaan laadukkaita ja kalakantojen kestäväään käyttöön nojautuvia kalastusmatkailupalveluja
- Markkinointiviesti perustuu puhtaaseen ja rauhalliseen ympäristöön sekä maukkaisiin kaloihin sekä kalaruokiin
- Markkinoinnissa otetaan huomioon toimialan kehitys

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- tuotetaan markkinointimateriaalia: kalastus- ja kalatuotteet (matkailun ja elinkeinokalatalouden arvoketjut mukana) toimialueella
- vahvistetaan imagotekijöitä markkinoinnillisin keinoin: kalastuspuhtaus, rauha, kalat, kalakulttuurisuus
- kehitetään markkinointiyhteistyötä: Saimaa/Vuoksi -kalastusmatkailubrändin luominen ja ylläpito yhdessä alueen toimijoiden kanssa

3.2.4 Myyntijärjestelmän kehittäminen

Kalastusmatkailijat etsivät matkailukohteita internetistä. Kalastusmatkailuyrittäjien onkin tärkeää olla löydettävissä siellä, missä asiakas tekee ostopäätöksensä. Kalastusmatkailuliiketoiminnan kehittyminen vaatii sähköisten myyntiverkoston luomista ja ylläpitämistä niin, että asiakas löytää palveluntarjoajat helposti. Asiakkaat haluavat tilata yksittäisten palvelujen sijaan yhden kokonaisuuden, joka sisältää kaikki tarvittavat palvelut kalastusmatkailukohteessa. Yrittäjien yhteistyön lisääminen, tuotteiden paketointi ja kokonaisuuden myynti sekä palvelujen ketjuttaminen asiakkaan viipymän pidentämiseksi on tärkeää kalastusmatkailun kehittämisessä.

Tavoitteet:

- Luottomyyjäverkoston luominen kotimaassa (ml. kalastusmatkailutuotteet)
- Sähköisten myynti- ja informaatiokanavien hyödyntäminen ja kehittäminen

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- kehitetään myyntijärjestelmiä olemalla samalla läheisessä yhteistyössä myyntialueorganisaatioiden kanssa – näin varmistetaan kalastusmatkailutuotteiden saaminen mukaan myös alueiden myyntikanaviin ja välitysmyyntiin
- tunnustetaan ja hyödynnetään tärkeimmät myynti- ja informaatiokanavat
- tuotetaan yleismateriaalia
- tuetaan yrittäjiä ylläpitämään, kehittämään ja hyödyntämään em. kanavia myynnissä, tuotetaustauksessa ja laadunhallinnassa
- kehitetään yritysverkoston myyntiosaamista

3.3 Vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian valmisteluvaiheessa järjestetyissä yleisötilaisuuksissa korostui vesistöjen monipuolinen merkitys Itä-Suomelle, sen asukkaille, vapaa-ajan asukkaille ja elinkeinonharjoittajille. Kehittämisstrategian tavoitteena on saada paikalliset asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat osallistumaan aktiivisesti lähivesistöjen kalatalouden, toimintaympäristön ja ympäristön kehittämiseen.

Kehittämissuunnitelmassa otetaan huomioon vesistöjen merkityksen moninaisuus elinkeinojen kehittämisessä. Vesistöjen ekologinen tila, käyttöä palveleva infrastruktuuri sekä vesistöjen omistus ja hallinta ovat kalatalouden ja kalastusmatkailun keskeiset reunaehdot. Paikallisessa hankevalmistelussa kalavesien hallintaan, omistukseen, vesialueiden hoitoon sekä vesistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden kehittämiseen liittyvät hankkeet koettiin tärkeiksi. Kaikkien mainittujen kehittämistarpeiden ratkaiseminen ei onnistu yksin Itä-Suomen kalatalousryhmän toimenpiteiden avulla. Sen vuoksi toimijoita aktivoidaan hakemaan hankerahoitusta myös muista rahoituslähteistä.

3.3.1 Aktiivinen ja kehittävä omistajuus

Paikalliset asukkaat ja vesialueen omistajat ovat merkittävin vesistöjen käyttäjäryhmä ja vesien käytöstä päätetään heidän ehdoillaan. Parhaimmillaan vesistöjen hoito ja käytön ohjaus ovat paikallislähtöistä kehittämistyötä. Yhteiskunnan toimet käynnistyvät usein vasta vesistön tilaan tai käyttöön liittyvien ongelmien jo ilmettyä. Vesistöalueiden pirstaleinen hallinta vaikeuttaa vesistöjen elinkeino- ja virkistyskäyttöä. Vesistöjen ja kalakantojen hallinnan yksinkertaistaminen ja kehittäminen ovat tarpeen vesien kestäväen käytön turvaamiseksi. Itä-Suomen kalatalousryhmä aktivoi tulevilla ohjelma-kaudella vesistöjen omistajia ja paikallista väestöä vesienhallinnan, vesialueiden hoidon ja kestäväen käytön toimenpiteisiin.

Itä-Suomen kalatalousryhmän rooli on siis pääasiassa aktivoiva ja hanketoimijoita ohjataan hakemaan rahoitusta lisäksi mm. Maaseuturahastosta Leader-ryhmien tai ELY-keskuksen kautta tai rakennerahastoista.

Tavoitteet:

- Paikalliset asukkaat, vapaa-ajan asukkaat ja matkailijat käyttävät vesistöjä monipuolisesti, aktiivisesti ja kestävästi
- Monipuolista käyttöä helpottava infrastruktuuri palvelee hyvin vesistöjen vapaa-ajan sekä elinkeinokäyttöä
- Yhdenmukaiset ja asiakaslähtöiset hallinto- ja lupamenettelyt palvelevat hyvin kalaveden omistajia sekä kaupallista ja vapaa-ajan kalataloutta

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- parannetaan vesistöjen käyttöä: esim. kylätoimijoiden investointihankkeet (Leader)
- kehitetään vesistöihin ja kalatalouteen liittyviä tapahtumia ja palveluja
- kehitetään vesistöihin liittyviä uusia palveluja: esim. kalakaveritoiminta ja kalapaikkarekisterit (Leader)
- kehitetään vesistöihin ja kalatalouteen liittyviä harrasteita
- aktivoidaan eri ikäryhmiä: esimerkiksi kalan käyttöön, vesistöjen hoitoon ja kestäväen kehitykseen liittyvä koulutus
- kehitetään omistusjärjestelyjä
- järjestetään vesistöjen kestäväen käyttöön liittyvää aktivointia ja koulutusta
- kokeillaan hallintoa ja lupamenettelyä kehittäviä toimenpiteitä

3.3.2 Vesistöjen käytön monipuolistaminen

Vesistöjen käytön monipuolistaminen ja kehittäminen palvelevat kalataloudesta ja kalastusmatkailusta elantonsa saavia toimijoita. Vesistöjen monipuolista ja kestäväen käyttöä lisäävät toimenpiteet palvelevat vapaa-ajan toimintaa, omaehtoista kalastustoimintaa sekä ihmisten liikkumista vesillä. Samalla kiinnostus vesistöalueiden kehittämiseen, hoitoon ja kalakannoista huolehtimiseen kasvaa. Ulkoilu- ja virkistyskäytössä olevia vesistöreittejä voidaan entistä paremmin hyödyntää kalastusmatkailussa. Vesistöjen ekologinen tila, käyttöä palveleva infrastruktuuri sekä vesistöjen omistaminen ja hallinta ovat vesien kestäväen käytön perusta.

Itä-Suomen kalatalousryhmän rooli vesistön käytön monipuolistamisessa on aktivoiva. Hanketoimijoita ohjataan hakemaan rahoitusta mm. Maaseuturahastosta Leader-ryhmien tai ELY-keskuksen kautta tai muista rakennerahastoista.

Tavoitteet:

- Uusien käyttömahdollisuuksien innovointi
- Vesistöjen käytön monipuolistaminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- lisätään ja monipuolistetaan ”vesistökasvatusta” esim. yhteistyössä kylätoimijoiden kanssa
- kehitetään monipuolista virkistyskalastusta
- hyödynnetään entistä kattavammin virkistys- ja ulkoilukäytössä olevia vesistöreittejä kalastusmatkailussa
- kehitetään ja ylläpidetään vesistöjen käytön monipuolistamista mahdollistavaa infrastruktuuria

3.3.3 Vesialueiden ja kalakantojen hoitoon osallistaminen

Vesialueiden ja kalakantojen hoidosta vastaa harvalukuinen, mutta aktiivinen toimijajoukko. Uusilta toimijoilta odotetaan aitoa kiinnostusta vesistöjen ja kalakantojen hoitoa kohtaan. Tämä kipinä syttyy useimmiten vesialueiden käyttäjäkokemuksesta ja omaehtoisesta kalastamisesta. Paikalliset asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat on saatava mukaan toimintaan. Tähän vaikutetaan välittämällä kohderyhmälle kalakantoihin ja niiden hoitoon liittyvää tietoa, järjestämällä erilaisia tapahtumia ja lisäämällä kestävä kalatalousajattelua. Istutukset eivät ole ainoa kalavesien hoitomuoto.

Tavoitteet:

- Vesistöalueiden omistajat ja paikalliset asukkaat toimivat vesistöjen kestävä ja aktiivisen käytön lisäämiseksi
- Kalakantojen hoidossa hyödynnetään ajankohtaista tietoa ja uusimpia toimintatapoja
- Saaliskalan käyttö on monipuolista ja myös vähempiarvoinen saalis hyödynnetään ruokapöydissä

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa (esimerkkejä)

- lisätään kalakantoihin ja niiden hoitoon liittyvän tiedon välitystä
- kehitetään kalan monipuolista hyödyntämistä: esim. käsittely- ja säilöntätekniikat
- lisätään kalaruuan houkuttelevuutta ja omaehtoista kalastusta

3.4 Läpileikkaava teema: Kansainvälisyys

Itä-Suomen kalatalousryhmä edistää toiminnallaan kansainvälisten yhteyksien luomista ja ylläpitämistä. Toiminnalla edistetään strategian pääteemojen tavoitteiden toteutumista. Kansainvälisellä toiminnalla tavoitellaan paikallisille asukkaille ja yrittäjille yritystoiminnan verkottumisen, uusien toimintamallien ja teknologian käyttöönoton tuomaa hyötyä. Myynti- ja markkinointiosaamisen ja -kanavien jatkuva kehittäminen kansainvälisten kohderyhmien saavuttamiseksi on tärkeää.

Tavoitteet:

- Edistää Itä-Suomen kalatalousalueella kansainvälisyyttä, verkostoitumista ja uusien toimintamallien toteuttamista
- Kansainvälisten asiakkaiden parempi saavuttaminen uusien myynti- ja viestintäkanavien avulla

Toimenpiteet:

Aktivoidaan ja rahoitetaan toimenpiteitä, joissa yhdessä kansainvälisen kumppanin kanssa (esimerkkejä)

- edistetään kehittämisstrategian tavoitteiden toteutumista
- kehitetään uusia teknologisia ratkaisuja
- kehitetään uusia myynti- ja markkinointiratkaisuja

3.5 Hakemusten valmistelu ja päätöksenteko

Hankehaku on jatkuva. Itä-Suomen kalatalousryhmän Kalajaosto voi myös toteuttaa erillisiä teemahakua. Itä-Suomen kalatalousryhmän henkilöstö tiedottaa kehittämisstrategian tarjoamista mahdollisuuksista, hankehausta ja rahoituksesta. Henkilöstö neuvoo hakijoita hankesuunnitelmien tekemisessä ja hakemuksen jättämisessä. Tiedottamisessa tehdään yhteistyötä Leader-ryhmien kanssa. Leader-ryhmät välittävät tietoa kalatalousryhmän toiminnasta osana omaa aktivointitiedotustaan. Leader-

ryhmien tiedottamishankkeilta voidaan hankkia osaamista ja työpanosta kalatalousryhmän tiedottamiseen.

Alkuneuvonnan jälkeen aktivaattori valmistelee hankesuunnitelmia yhdessä hakijan kanssa. Hakemukset suunniteltiin valmistellaan niin, että ELY-keskuksen vastuulle jää ainoastaan ottaa kantaa hakemuksen lainmukaisuuteen. Laillisuustarkastuksen jälkeen ELY-keskus pyytää Itä-Suomen kalatalousryhmältä lausunnon hankkeen rahoittamisen tarkoituksenmukaisuudesta. Käytännössä lausunnon antaa Kalajaosto, jonka esittelijänä ja sihteerinä toimii aktivaattori. Lausunto toimii suosituksena Itä-Suomen kalatalousryhmää hallinnoivan Leader-ryhmän hallitukselle, joka tekee suosituksen mukaisen puoltolausunnon tai esityksen hakemuksen hylkäämisestä ELY-keskukselle.

Hallinnoivan Leader-ryhmän hallituksen käsittelyn jälkeen hakemukset työstetään valmiiksi, niihin kerätään tarvittavat tiedot ja asiakirjat ennen kuin ne toimitetaan ELY-keskukselle virallista päätöstä varten. Valmisteluprosessin tavoitteena on, ettei ELY-keskuksen tarvitse kysyä lisätietoja hankkeesta. Mikäli lisätietoja tarvitaan, ELY-keskus kysyy niitä aktivaattorilta, joka on yhteydessä hakijaan ja toimittaa tarvittavat tiedot ELY-keskukselle.

Kalajaosto voi myös käsitellä hakijoilta tai sidosryhmiltä tulleita hankeajatuksia tai -aihioita. Kalajaosto antaa palautetta ja ohjeita hankeajatuksien työstämiseksi valmiiksi hankkeiksi. Kalajaosto voi myös suunnitella itse hankkeita ja etsiä niille toteuttajan.

3.6 Hankevalintakriteerit

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian kautta rahoitettavien hankkeiden tulee täyttää asetusten määrittelemät rahoituskelpoisuuden ehdot. Lisäksi hankkeiden tulee olla strategian mukaisia, paikallisia ja selkeästi toteuttamiskelpoisia. Hakijoita varten julkaistaan seuraavat tarkemmat hankevalintakriteerit.

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian kautta rahoitettavien hankkeiden tulee täyttää seuraavat kriteerit:

Rahoituskelpoisuus

- hanke täyttää asetusten rahoituskelpoisuusehdot
- hankesuunnitelma on Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian tavoitteiden mukainen

Paikallisuus ja avoimuus

- hanke on paikallislähtöinen
- hankesuunnitelmasta välittyy avoimuus
- hankkeen kohderyhmän edustajat ovat mukana hankkeen suunnittelussa (suunnitteluprosessi kuvataan hankesuunnitelmassa)

Selkeys ja vaikuttavuus

- hankesuunnitelma on selkeä ja toteuttamiskelpoinen
- hankkeen tavoitteet ovat selkeät ja saavutettavissa
- hankkeella on jatkuvuutta
- hankkeen tulos on laajemmin hyödynnettävissä

3.7 Tavoitteet ja mittarit

Itä-Suomen kalatalousryhmän tavoitteena on kalatalouden kehittäminen kestävästä kehityksen periaatteita noudattaen. Itä-Suomen kalatalousryhmä pyrkii löytämään ja tuomaan toiminta-alueelle uusia avauksia ja mahdollisuuksia niin elinkeinotoimintaan kuin myös erilaisten yhteisöjen toimintaan. Tämä edellyttää kalatalousryhmältä totuttujen rajojen ylittämisen lisäksi avoimuutta uusille asioille ja kokeilevuutta. Itä-Suomen kalatalousryhmän määrälliset tavoitteet pääteemoittain sekä julkisen rahoituksen jakauma ohjelmakaudella 2014–2020 on esitetty alla. Liitteessä 4 on esitetty yksityiskohtaisesti määrälliset mittarit pääteemojen toimenpiteille.

Itä-Suomen kalatalousryhmän määrälliset tavoitteet pääteemoittain sekä julkisen rahoituksen jakauma ohjelmakaudella 2014–2020

Toimenpide	Kehittämishankkeet, kpl	Aktivoidut yritystuet, kpl	Uudet yritykset, kpl	Uudet työpaikat, htv	Innovatiiviset toimet, kpl	Syntyneet verkostot, kpl	Uudet palvelut kpl	Uudet toimintatavat ja vaikutusmallit	Julkisen rahoituksen jakauma euroa
1. Verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous	5	5	2	5	6	3	3	3	330 000
2. Kalastusmatkailu	5	15	2	1	5	3	4	4	180 000
3. Vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus	5					5		5	90 000
4. Kansainvälisyys	2					2			10 000
Teemat yhteensä	17	20	4	6	11	13	7	12	610 000
Hallinto ja aktivointi									500 000
YHTEENSÄ									1 110 000

Taulukko 2: Itä-Suomen kalatalousryhmän määrälliset tavoitteet pääteemoittain sekä julkisen rahoituksen jakauma ohjelmakaudella 2014–2020

4. TOIMINTASUUNNITELMA

4.1 Hallinto

Itä-Suomen kalatalousryhmässä on mukana 11 Leader-ryhmää, jotka tuovat kalatalousryhmän toimintaan paikallista, ruohonjuuritasolta lähtevää kehittämisajattelua sekä läheistä yhteistyötä maaseudun kehittämisstrategian toimijoiden kanssa. Kaikki 11 Leader-ryhmää on valittu toteuttamaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014-2020. Leader-ryhmien mukanaolo varmistaa sen, että myös kalatalousstrategiaa toteutetaan Leader-periaatteiden mukaisesti.

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian 2014–2020 vastuulliseksi hallinnoijaksi on valittu Rajupusu Leader ry Itä-Suomen kalatalousryhmän Seurantakokouksessa yhteisellä päätöksellä. Toiminta-alueen muut Leader-ryhmät vahvistavat osallistumisensa Itä-Suomen kalatalousryhmän toimintaan ja kehittämisstrategian 2014-2020 toteuttamiseen alkuvuodesta 2015.

Hallinnoiva Leader-ryhmä

Rajupusu Leader ry on rekisteröity yhdistys (Y-tunnus 1086609-4), jonka toimintaa ohjaa Leader-toimintatavan mukaisesti valittu kolmikantainen, 12-jäseninen hallitus, jossa kullakin varsinaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Yhdistyksen toimipaikka sijaitsee Juvalla, Etelä-Savossa. Yhdistyksen taloushallinnon hoitaa Juvan Tili Oy. Rajupusu Leader ry:llä on vuoden 2014 alussa kolme kokoaikaista työntekijää; toiminnanjohtaja, hankeneuvoja/toimistopäällikkö sekä kalatalousaktivointori.

Positiiviset kokemukset ohjelmakauden 2007–2013 kalatalousryhmän toiminnasta osoittivat, että laaja alue on hallittavissa ja päätöksentekomenettely oli toimivaa. Uuden ohjelmakauden organisoituminen tapahtuu aikaisemman pohjalta muutamin parannuksin. Laajasta toiminta-alueen vuoksi aktiivointiin tulee kiinnittää enemmän huomiota ja resursseja. Kalajaoston jäsenten osallistumisessa oli suuria eroja ja sen vuoksi Kalajaoston jäsenten vaihtumisen tulee olla nopeampaa ja helpompaa. Lisäksi alueella toimivien 11 Leader-ryhmän sitouttamiseen yhteiseen viestintään tulee laittaa enemmän panoksia.

Itä-Suomen kalatalousryhmän käytännön toimintaa ohjaa yhdessä hyväksytyt toimintasäännöt (liite 5).

Kalajaosto

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian toimeenpanosta vastaa Kalajaosto. Kalajaosto suunnittelee aktivointitoimia yhdessä aktivaattorin kanssa ja tuo uusia näkökulmia, toimintatapoja ja kehittämisideoita Itä-Suomen kalatalousryhmän toimintaan sekä huolehtii siitä, että alueen osaajat ja huippuosaaminen saadaan mukaan kehittämistyöhön.

Kalajaosto käsittelee Itä-Suomen kalatalousryhmälle osoitetut rahoitushakemukset ja antaa niiden rahoittamisesta tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvan lausuntoesityksen hallinnoivalle Leader-ryhmälle.

Kalajaostoon kuuluu 16 jäsentä ja neljä varajäsentä, jotka hallinnoiva Leader-ryhmä nimeää maakuntien esityksestä. Kalajaostoon valitaan jokaisesta maakunnasta henkilö, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa kalatalouden harjoittamisesta, toimii kalastusmatkailuyrittäjänä, edustaa yhdistyksiä tai vesialueiden omistajia, toimii neuvonta-, kehittämis-, tutkimus- tai koulutustehtävissä ja toimii Leader-ryhmässä työntekijänä tai hallituksen jäsenenä. Lisäksi valitaan yksi varahenkilö, joka kutsutaan kokoukseen, jos joku varsinaisista jäsenistä on estynyt tulemasta kokoukseen.

Kalajaoston jäsenen toimikausi on kolme vuotta ja yhtäjaksoinen enimmäisaika kalajaoston jäsenenä on kuusi vuotta. Kolmasosa Kalajaoston jäsenistä on vuosittain erovuorossa. Erovuoroisuus arvotaan ohjelmakauden 2014-2020 Kalajaoston ensimmäisessä kokouksessa.

Seurantakokous

Itä-Suomen kalatalousryhmän Seurantakokous seuraa kehittämisstrategian toteuttamista ja toteuttamista, arvioi valittujen toimintamallien ja -tapojen toimivuutta ja ohjaa tarvittaessa kalatalousryhmän toiminnan kurssia kehittämisstrategian ja sääntöjen mukaisesti. Seurantakokous laatii ja vahvistaa Itä-Suomen kalatalousryhmän toimintasäännöt.

Seurantakokoukseen kutsutaan toimialueen jokaisesta maakunnasta Leader-ryhmien edustajat, ELY-keskuksen edustaja sekä kuntien puolesta maakuntaliiton edustaja tai muu tehtävään valittu henkilö (yhteensä 17 jäsentä).

Toiminta-alueen Leader-ryhmät

Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminta-alueen Leader-ryhmät seuraavat ja ohjaavat kalatalousryhmän toimintaa Seurantakokouksen jäsenenä.

Itä-Suomen kalatalousryhmän toimintaan pääsee mukaan liittymällä alueella toimivan paikallisen Leader-ryhmän jäseneksi. Itä-Suomen kalatalousryhmässä toimiminen ei kuitenkaan edellytä Leader-yhdistyksen jäsenyyttä.

Leader-ryhmät tiedottavat Itä-Suomen kalatalousryhmän toiminnasta ja rahoitusmahdollisuudesta osana omaa viestintää ja voivat rahoittaa kehittämisstrategiaansa toteuttavia kalatalouden kehittämiseen liittyviä hankkeita.

Operatiivinen henkilöstö

Aktivaattorin tehtävänä on koordinoita Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategian toteuttamista. Aktivaattori aktivoi alueen asukkaita ja muita toimijoita, tiedottaa, antaa hankeneuvontaa, seuraa hankkeiden toteutusta ja toimii Kalajaoston esittelijänä ja sihteerinä sekä Seurantakokouksen sihteerinä. Aktivaattori osallistuu lisäksi kalatalousryhmien väliseen toimintaan.

4.2. Strategian seuranta ja arviointi

Itä-Suomen kalatalousryhmän Seurantakokous seuraa kehittämisstrategian toteuttamista ja toteuttamista, arvioi valittujen toimintamallien ja -tapojen toimivuutta ja ohjaa tarvittaessa kalatalousryhmän toiminnan kurssia kehittämisstrategian ja sääntöjen mukaisesti.

Strategian toteutumisesta tehdään lisäksi vähintään yksi väliarviointi tulevan ohjelmakauden aikana ulkopuolisen arvioitsijan toimesta samalla tavoin kuin aikaisemmalla ohjelmakaudella.

4.3. Viestintä

Viestintä on moniulotteinen kokonaisuus, johon uudella ohjelmakaudella on panostettava selkeästi enemmän edellisestä ohjelmakaudesta viisastuneena. Rajallisten resurssien vuoksi tarkoituksena on panostaa pariin sosiaalisen median viestintäkanavaan aktiivisesti; avata keskustelunaiheita, ottaa osaa keskusteluihin ja tuottaa tietoa kohderyhmille oikea-aikaisesti. Viestintäkanaviksi on valittu päivitetty kotisivut ja olemassa oleva Itä-Suomen kalatalousryhmän Facebook-sivu. Sosiaaliseen mediaan panostaminen parantaa mahdollisuuksia tavoittaa nuoria entistä paremmin, reagoida yleisissä kalatalousaiheisissa keskusteluissa asenteisiin, tuoda faktoja esille luulotiedon sijaan sekä tuoda keskustelun aiheiksi paikallisesti tärkeitä ja ajankohtaisia asioita. Sosiaalinen media tarjoaa myös uudenlaiset mahdollisuudet hanketoimijoille ja kalatalousyrittäjille verkostoitua, viestiä omista onnistumisista ja hankkeista laajemmille kohderyhmille sekä tuoda esille uusia toimintatapoja ja -malleja Itä-Suomen kalatalousryhmän välityksellä.

Sosiaalisen median lisäksi toiminta-alueella tullaan järjestämään paikallisia tiedotus- ja keskustelutapahtumia, julkaistaan esitteitä ja muita painettuja materiaaleja tarpeen mukaan sekä tietysti vierailaan hanketoimijoiden ja yrittäjien luona aktivointitoiminnassa, joista kerrotaan viestintäkanavissa.

Kokoaikaisen aktivaattorin lisäksi Leader-ryhmillä tulee olemaan suuri rooli viestinnässä, jotta kalatalousryhmän viestintä saadaan nostettua uudelle tasolle. Yksityiskohtainen viestintäsuunnitelma on [liitteenä 6](#).

4.4 Rahoitus

Ohjelmakaudella 2007–2013 Itä-Suomen kalatalousryhmän kautta hankkeille myönnettiin julkista rahoitusta yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa. Lisäksi hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin käytettiin noin 130 000 euroa julkista rahoitusta. Ohjelmakaudella rahoitetut toimenpiteet olivat euromääriltään melko pieniä ja erityisesti ohjelmakauden alussa oli havaittavissa patoutunutta hankekysyntää, vaikkakin rahoitukseen kohdistunut ”kysyntä” on ollut koko ohjelmakauden ajan aktiivista.

Tulevalla ohjelmakaudella aktivointi- ja neuvontatyöhön on strategiassa resursoitu yksi päätoiminen aktivaattori.

Itä-Suomen kalatalousryhmän alueen maakuntaliitot (Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon liitot) sekä Etelä-Savon kunnat (Enonkoski, Heinävesi, Hirvensalmi, Juva, Joroinen, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava) ovat sitoutuneet alla esitetyn mukaiseen kuntarahoitusosuuteen (sitoumukset [liitteenä 7](#)).

Itä-Suomen kalatalousryhmän 2014–2020 kehittämisstrategian kustannusarvio ja rahoitusuunnitelma

Toimenpiteet	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä €
Verkostoitunut ja monipuolinen kalatalous	50 000	56 000	56 000	56 000	56 000	656 000	330 000
Kalastusmatkailu	25 000	31 000	31 000	31 000	31 000	31 000	180 000
Vesistöjen monipuolinen merkitys, käyttö ja osallisuus	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	90 000
Kansainvälisyys			5 000		5 000		10 000
Aktivointi	40 000	74 000	74 000	74 000	74 000	74 000	410 000
Hallinto	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	90 000
Yhteensä €	145 000	191 000	196 000	191 000	196 000	191 000	1 110 000

Taulukko 3: Kustannusarvio 2014–2020

Julkinen:	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä €
EMKR 90 %	130 500	171 900	176 400	171 900	176 400	171 900	1 000 000
Kunta 10 %	14 500	19 100	19 600	19 100	19 600	19 100	110 000
Yksityinen 30 %	50 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	475 000
Yhteensä €	350 000	350 000	350 000	350 000	350 000	350 000	1 585 000

Taulukko 4: Rahoitusuunnitelma 2014–2020

5. ITÄ-SUOMEN KALATALOUSSTRATEGIAN 2014-2020 LAADINTAPROSESSI

Ohjelmakauden 2014–2020 kalatalousstrategian laadittiin paikallislähtöisesti sidosryhmiä kuunnellen. Aktivaattori kokosi katsauksen aikaisemman ohjelmakauden hankkeista, niiden toteutumisesta ja kehittämistarpeista Itä-Suomen kalatalousryhmän Kalatalousjaoston ja Seurantakokouksen pohdittavaksi ja arvioitavaksi. Tausta-aineistona käytettiin myös vuonna 2011 tehtyä väliarviointia ja 2013 tehtyä arviointia. Kalajaoston ja Seurantakokouksen keskusteluissa on linjattu tulevan kauden pääteemoja ja mietitty toteutuksen sujuvuutta ja parantamiskohteita. Sekä Kalajaoston että Seurantakokouksen keskusteluihin osallistuneet ovat olleet maaseudun kehittämisen, kalastuksen tai kalatalouden ammattilaisia.

Tämän valmistelutyön täydennykseksi ja laajemman joukon, asukkaiden ja asianosaisten, mielipiteiden keräämiseksi järjestettiin tammi-helmikuussa 2013 neljä yleisötilaisuutta; Pohjois-Karjalassa Joensuussa, Pohjois-Savossa Nilsiässä, Etelä-Karjalassa Imatralla ja Etelä-Savossa Juvalla. Kaikkiaan tilaisuuksiin osallistui 168 henkilöä. Kussakin tilaisuudessa kerrottiin lyhyesti toteutettavan kalatalousohjelman toteutumisesta ja vesistöjen kunnostamisesta käytännön tasolla. Vaihtuvina teemoina olivat ELY-keskuksen kalatalousyksikön puheenvuorot sekä asiantuntijoiden esitelmät vesiensuojelusta, kalastusmatkailusta ja matkailun mahdollisuuksista. Keskeisintä tilaisuuksissa oli yleisön osallistuminen tulevan kauden painopisteiden määrittelemiseen ja toimien ideointiin. Osallistamismenetelmänä käytettiin ”tulevaisuushuutokauppaa”, jossa yleisö ei osta mitään vaan myy meklareille ajatuksia tärkeäksi kokemista asioista. Meklarit kirjasiivat huudot näkyville ja niistä valittiin yhdessä yleisön kanssa keskustellen tärkeimmät. Kaikkien tilaisuuksien anti ja yleisön huudot kirjattiin näkyville kalatalousryhmän blogi-sivuille: <http://kalatalous.wordpress.com/luokka/kotivesille/>.

Kaikkissa tilaisuuksissa korostui vesistöjen monipuolinen merkitys. Kalataloutta ei voi erottaa muusta vesistöihin liittyvästä elämästä; esimerkiksi vesien laatu ja siitä huolehtiminen liittyy kiinteästi kalakantoihin ja sitä kautta kalastukseen. Näin ollen, vaikkakin kyseessä on kalatalouden kehittämisstrategia, sen on oltava luonteeltaan tarpeeksi laaja-alainen. Sen tulee kattaa elinkeinokalastukseen tai kalastusmatkailuun kiinteästi liittyviä asioita, joita voidaan edistää kalatalousryhmän toimesta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa myös muilla kuin EMKR:n varoilla.

Eri maakunnissa järjestetyissä tilaisuuksissa nousi esiin myös paikallisesti tärkeäksi koettuja asioita, jotka tiivistettiin blogi-sivuille otsikoiksi:

- Kotivesillä Pohjois-Karjala: Järvikohtaisia yhdistyksiä
- Kotivesillä Pohjois-Savo: Kalastajien yhteistyötä
- Kotivesillä Etelä-Karjala: Lupa-asiat mukaan ohjelmiin
- Kotivesillä Etelä-Savo: Järvikalapäiviä lisää

Yleisötilaisuuksien sekä Kalajaoston ja Seurantakokouksen tekemän alustavan valmistelutyön täydennykseksi Seurantakokous nimesi strategiatyöhön erillisen valmisteluryhmän, johon kuuluivat aktivaattori Pekka Sahama, hallinnoivan Leader-ryhmän Rajupusu Leader ry:n toiminnanjohtaja Ilpo Lehtinen, Etelä-Savon ELY-keskuksen kalatalousasiantuntija Lasse Hyytinen, kalastusmatkailun asiantuntijana Taisto Kainulainen Imatralla, kalastuksen asiantuntijana Pertti Gröhn Juuasta sekä maaseudun kehittämisen asiantuntijana toiminnanjohtaja Antero Lehikoinen Joensuusta. Ryhmän tehtävänä oli työstää varsinainen strategia Seurantakokouksen ja kaikkien mukana olevien Leader-ryhmien arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi.

6. TÄYDENTÄVYYS JA YHTEENSOVITUS MUIDEN OHJELMIEN KANSSA

Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategia on tavoitteiltaan EU:n ja Suomen kansallisten kalatalouden kehittämisohjelmien linjausten mukainen. Itä-Suomen kalatalousryhmän kehittämisstrategia tarjoaa räätälöidyt välineet ylemmän tason ohjelmien linjausten toteuttamiselle paikalliseen ympäristöön ja paikallisille tekijöille. Strategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimenpiteiden toteuttamista myös muiden aluekehitystä tukevien kehittämisohjelmien kautta. Tarkempia toimenpide-ehdotuksia löytyy *liitteessä 8*.

Tulevalla kaudella Itä-Suomen kalatalousryhmän alueen Leader-ryhmien ja kalatalousryhmän keskinäistä yhteistyötä laajennetaan tiedottamisessa ja kansainvälisissä toimenpiteissä. Hankerahoitukseen liittyvissä asioissa jatketaan jo hyväksi havaittua käytäntöä, jossa kalatalousryhmän aktivoimia hankkeita toteutetaan Leader-ryhmien tuella.

Hankeyhteistyötä ELY-keskuksen kanssa on tarkoitus kehittää entisestään. Jatkossakin kalatalousryhmän alueellisen kehittämisstrategian mukaisten yrityshankkeiden kohdalla noudatetaan tuleviin asetuksiin nojautuvaa rajausta. Pääsääntöisesti yrityshankkeet ohjautuvat ELY-keskusten ja kalastusmatkailun osalta Leader-ryhmien käsiteltäviksi.

Yhteistyö ja täydentävyys toteutuvat tulevallakin kaudella käytännön tasolla vaivattomasti. Itä-Suomen kalatalousryhmän paikallinen kehittämisstrategia on muita ohjelmia ja rahoituskanavia täydentävä instrumentti, ja käytettävissä oleva rahoituskehys asettaa sen muihin rahoittajiin (maakuntaliitto, ELY-keskus, Leader-ryhmät) nähden pienempien paikallisten hankkeiden rahoittajaluokkaan.